

tes, pontos lapalji jegyzeteket a kötet végén rövidítésjegyzék, 4 oldalnyi forrás-, 22 oldalnyi irodalomjegyzék egészíti ki.

Összességében figyelemre méltó, hogy a kiadvány megkísérlti a genealógia és a heraldika eredményeinek mentalitástörténeti értelmezését. Scheibelreiter megfigyeléseivel, felmutatott tanulságaival maga is újabb kérdéseket indukál, amelyek

remélhetőleg az e témában folytatott diskurzust kimozdítják abból a stabilnak tűnő álláspontból, hogy a szellemtörténet eredményeire tudományos biztonsággal nem lehet alapozni.

Gilányi Magdolna

Konferencia a szatmári béke 300. évfordulóján

A Magyar Országos Levéltár 2011. május 6-án „*Fáj a lelkem nagy nyomorúságokon*” – *Asszonysorsok a Rákóczi-szabadságharcban* címmel konferenciát rendezett a szabadságharcot lezáró szatmári béke 300. évfordulója alkalmából. A konferencia több szempontból is rendhagyó volt: nem a hadi eseményeknek igyekezett újabb emléket állítani, hanem a férfiak megpróbáltatásai helyett asszonyaik világát helyezte a középpontba. Megtudhattuk, miként támogatták a székely nemesasszonyok kuruc vagy éppen labanc férjeiket, illetve a háború viszontagságai között az egymással rokoni kapcsolatban álló asszonyoknak hogyan sikerült a szembenálló feleket a közös családi események alkalmával egy asztalhoz ültetniük. Az előadások révén megelevenedett előttünk Aszalay Ferenc fejedelmi titkár felesége, Némethi Borbála, II. Rákóczi Ferenc fejedelem nagynénje, Rákóczi Erzsébet, özvegy Batthyány Ádámné Strattmann Eleonóra, illetve Korponayné Géczy Julianna, ismertebb nevén a lőcsei fehér asszony alakja is. Különféle társadalmi rétegből való asszonyok élettörténetét ismerhettük meg (például azt, hogy Asztalos Zsuzska miként győzte le a háborút), bepillantást nyerhettünk a korabeli szülés vagy öltözködés történetébe. Újabb ismereteket szerezhettünk a Nógrád vármegyei nemesasszonyok és a thökolyánus özvegyek sorsáról is.

A konferencia keretei között mutatták be a Károlyi család nemzeti levéltárának Rákóczi-kori irataiból készített DVD-t is (Szerk. Laczlavik György).

A konferencia rendhagyó volt abból a szempontból is, hogy szünetében nyílt meg a levéltár „*Egy puszta házban, üres kamarában*” – *Károlyi Sándorné és a kuruc világ* című időszakos kamarakiállítás, amelyet Kovács Ágnes ismertetett (Barkóczy Krisztináról tartott előadása szintén a konferencia programját színesítette). A megnyitó résztvevői Sebestyén Márta és Andrejszki Judit hangjában és játékában is gyönyörködhetnek.

A konferenciához kapcsolódó tárlat Károlyi Sándor felesége, Barkóczy Krisztina és a Károlyi család mindennapjaiba enged bepillantást, ahol nemcsak iratokat, hanem a kor több jelentős tárgyi emlékét is megtekinthetik a látogatók. Így például a Magyar Nemzeti Galériától kölcsönkapott, Károlyi Sándor lányát, Klárát 18. századi díszöltözetben ábrázoló

portrét. Náray Tamás divattervezőnek e festmény alapján készített ruhakölteménye szintén megcsodálható a kiállításon. A Kralovánszky Márta által készített, 18. századi férfi öltözetet pedig a Gödöllői Királyi Kastély Múzeum jóvoltából tekinthetik meg az érdeklődők. A Magyar Nemzeti Múzeumtól kölcsönkapott korabeli cipő, legyező, fejfedő és hímzések ugyancsak a kiállítást ékesítik.

Barkóczy Krisztina igen okos, művelt asszony volt, szeretett olvasni. Férje ládászámra küldte neki a magyar nyelvű könyveket, nagybátyja, Koháry István verseit pedig éjszakánként át olvasta. Gyermekait magyar szellemben nevelte, ebben sok segítséget kapott, nemcsak édesanyjától, hanem az általa támogatott katolikus papoktól és ferences szerzetesektől – például Kelemen Didák atyától, akit szinte már családtagként kezelte. Latinul és németül soha nem tanult meg. Bécsbe nem járt, mert azt vallotta: az ott élők könnyen elfelejtik magyarságukat. Nem vetette meg a kétkézi munkát sem: ruhákat készített, főzött, süített, kertgazdasága pedig párját ritkította. Kitartó volt és fáradhatatlan. Szüksége is volt rá, hiszen oly gyakran távol lévő férje helyett nemcsak szűkebb családja, hanem cselédei, sőt a családi birtokok lakosságának jólétéről is gondoskodnia kellett. Férjének engedelmes, ugyanakkor egyenrangú, méltó társa volt.

Ezt az egyenrangúságot példázza a kiállításon szereplő nagyméretű, festett családfa is, amely Károlyi Sándor megbízásából, nem sokkal a szatmári békekötést követően készült. Erre utal az, hogy a családfán már a Károlyi család bővített, grófi címere látható – Károlyi Sándor csak 1712. április 5-én kapott grófi rangot III. Károlytól. A szürkébe játszó háttéren kis földhalomból emelkedik ki az 1669-ben született Károlyi Sándor és két évvel fiatalabb felesége, Barkóczy Krisztina – a korban mindenképpen egyedülálló – kettős ősfája, amely hét generációt foglal egybe. A mondatszalogok az ismeretlen felmenőknél üresen állnak, a családfa tetején látható széles sávon pedig a hét generáción túlnyúló, ismerni vélt ősök neve szerepel. A házaspár két gyermekének, az 1705-ben született Ferencnek és az 1697-ben született Klárának adatait ott tüntették fel, ahol a Károlyi és a Barkóczy ősök ága kettéválik.

Laczlavik György–Trostovszky Gabriella

E számunk szerzői

CSÁKÓ JUDIT PhD-hallgató (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bp.)

GILÁNYI MAGDOLNA egyetemi hallgató (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Piliscsaba)

LACZLAVIK GYÖRGY főlevéltáros, csoportvezető (Magyar Országos Levéltár, Bp.)

MERÉNYI-METZGER GÁBOR tudományos kutató (Gyula)

MOLNÁR ANDRÁS főlevéltáros, igazgató (Zala Megyei Levéltár, Zalaegerszeg)

MÓZESSY GERGELY gyűjteményigazgató (Székesfehérvári Püspöki és Székeskáptalani Levéltár)

TÓTH KRISZTINA adjunktus (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bp.)

TÖRÖK RÓBERT muzeológus (Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, Bp.)

TROSTOVSKY GABRIELLA főlevéltáros, főigazgató-helyettes (Magyar Országos Levéltár)

TÁJÉKOZTATÓ

Szerzőink figyelmébe

A szerkesztőség kizárólag olyan kéziratokat fogad el, amelyek megfelelnek a szerkesztőség által előírt követelményeknek. Kérjük a tanulmányok és az ismertetések szerzőit, hogy minden esetben végleges szövegű kéziratokat küldjenek, mivel a korrektúrában a szerkesztők által megszerkesztett kéziratokon érdemi változtatásokra már nincs lehetőség. A szerkesztőség jegyzetapparátussal együtt lehetőleg 0,5-1 íves (20-40 000 „n”) tanulmányokat, recenziók esetében maximum 5 oldalas (10 000 „n”) írásokat vár. Ennél nagyobb terjedelmű kéziratok megjelentetésére is van lehetőség indokolt esetben (maximum 100 000 „n”). Az ismertetéseknél kérjük az ismertetendő mű (művek) pontos bibliográfiai adatait közölni. A tanulmányokban csak a jegyzetekben történik hivatkozás, nem kell felhasznált irodalom- vagy rövidítésjegyzéket készíteni.

Az egységes jegyzetapparátus érdekében kérjük az alábbiak betartását:

– A hivatkozott művek szerzőinek nevét kurziválni kell; nem kurziváljuk viszont szerkesztőjének (szerkesztőinek) nevét. Ez utóbbiakat a jelzett könyv, tanulmánykötet címe után zárójelbe téve adjuk meg (pl. Szerk. Domanovszky Sándor.). Ha egy műnek több szerzője, illetve szerkesztője van, azokat nagy kötőjellel (–) válasszuk el egymástól. A szerző(k) neve után a cím előtt kettőspontot tegyünk.

– Az oldalhivatkozásokor kérjük az oldal sorszámát megadni, a tól–ig-oldalszámok és évszámok esetében nagy kötőjelet (–) írjunk (38–40., 61–72.).

– A hivatkozásokor csak a kiadás helyét és évét tüntessük fel, a kiadót nem.

– Ha a hivatkozott mű esetében több kiadási hely van megadva, az egyes helységeket nagy kötőjellel (–) válasszuk el egymástól (pl. Bp.–Debrecen). Ha a kiadás helye Budapest, azt mindig rövidítve írjuk ki (Bp.). A kiadás helye után, az év előtt vesszőt kell tenni (pl. Bp.,).

– Amennyiben a hivatkozott mű valamilyen sorozat keretében jelent meg, a sorozat címét a kiadási hely és év után zárójelben tüntessük fel: pl. (Monumenta Hungariae Historica).

– Ha tanulmánykötetben napvilágot látott cikket idézünk, úgy a hivatkozott tanulmány után az „In:” szócskát írjuk, és közvetlen utána adjuk meg a tanulmánykötet címét és zárójelben a szerkesztőjét/szerkesztőit.

– Folyóiratban megjelent cikkekre történő hivatkozásokor nem tesszük ki az „In:” szócskát. A hivatkozott folyóirat címét kurziváljuk, és utána tegyünk vesszőt; ezt követi az évfolyam vagy kötetszám, majd zárójelbe téve a megjelenés éve, utána az illető évben megjelent szám, végül pedig az oldalszám: pl.: *Történelmi Szemle*, 1 (1958) 1. sz. 52. Az éven belüli számot csak abban az esetben jelöljük, ha a folyóiratnál nem folyamatos a lapszámozás az egyes számok esetében.

– Amennyiben ugyanarra a műre történik hivatkozás, kérjük a hivatkozott szerző családi nevét teljesen megismételve, keresztnévét azonban rövidítve megadni, utána kettős pontot tenni, majd az „i. m.” jelölést használni. Ezt követi az oldalszám. (Pl.: *Nagy I.*: i. m. 32.). Ha egymást követően ugyanarra a műre és oldalszámra hivatkozunk, írjuk, hogy „Uo.”. Ha ugyanazon szerző egy másik munkájára, tanulmányára hivatkozunk, úgy az utóbbit/utóbbiakat az előbb idézettől egyértelműen el kell különíteni (pl. rövidített címmel, kerülve az évszamos rövidítést) és erre hivatkozni. Ha szerkesztett műre, forráskiadványra vagy sokszerzős műre történik hivatkozás, akkor a cím után zárójelben közöljük a továbbiakban alkalmazott rövidített címet (pl. a továbbiakban Reg. Arp.). Ha több kötetes műre történik hivatkozás, kérjük minden esetben az idézett kötetszámot, eltérő kiadási hely és év esetén ez utóbbiakat is feltüntetni. (Pl. *Nagy I.*: i. m. XI. k. Pest, 1858.)

– A kéziratokban az évszázadokat – idézetek, tanulmány- és könyvcímek kivételével – arab számmal jelöljük.

– Írásaikat minden esetben Word for Windows szövegszerkesztő programban készítve juttassák el a szerkesztőségbe elektronikusan úton a turul@mol.gov.hu vagy a szerkesztőség tagjainak címére. A szöveget balra zártan írják, és a kurziváláson kívül semmilyen kiemelés (kövérítést, aláhúzást, ritkítást) vagy formázást ne alkalmazzanak.

– A betűtípusok megválasztásakor ajánljuk a Times New Roman-t.

– A lábjegyzeteket automatikus számozással kérjük megadni, „lábjegyzet”-programot választva. Így a jegyzetek az oldal aljára kerülnek.

– Amennyiben a kiadandó tanulmányban képet/képeket is kívánnak közölni, kérjük azt/azokat mellékelni, vagy digitális formában a kéziratához csatolva beküldeni, minden esetben jelölve a kéziratban, az/azok hova kerüljön/kerüljenek. Csak nyomdai szempontból jó minőségű képeket tudunk közölni. A Magyar Országos Levéltár anyagából közlendő képet nem szükséges mellékelni, csak a pontos jelzetet feltüntetni.

– Amennyiben nagyobb méretű táblázatokat kívánnak közölni, melyek meghaladják a folyóirat szedéstükör-szélességét, kérjük azokat a tanulmány szövegének végéhez illeszteni, külön szakaszban. A genealógiai táblázatokat is Word for Windows szövegszerkesztő programban kérjük.

– Csak a jegyzetekben (ld. = lásd, vö. = vesd össze, pl. = például) használjunk rövidítéseket, a főszövegben ne, ott tehát kiírjuk, hogy „például”.

– A főszövegben és a jegyzetekben az idézeteket nem kurziváljuk, csak idézőjelbe tesszük. Az idegen nyelvű (többnyire latin) kifejezéseket, formulákat viszont kurziváljuk.

– A folyóiratban közlésre kerülő tanulmányokról különlenyomatokat csak külön igény alapján, megegyezés szerint készítünk. Az aktuális számból a tanulmányok szerzői öt tiszteletpéldányt kapnak, valamint dolgozatukat elektronikusan PDF formátumban.

Példák a hivatkozásokra:

Monográfiák esetében:

Szentpétery Imre: Magyar oklevéltan. Bp., 1930. (A magyar történettudomány kézikönyve II. 3.)

Folyóiratok esetében:

Ghyczy Pál: Kanizsai Dorottya címerlevele 1519-ből. *Turul*, 46 (1932) 68–70.

Szerkesztett kiadvány esetében:

Thallóczy Lajos: Jajcza (bánság, vár és város) története 1450–1527. (Az oklevéltárat szerk. Horváth Sándor.) Bp., 1915. (Monumenta Hungariae Historica, Diplomataria XL.) 76.

Tanulmánykötetben megjelent írás esetében:

Kubinyi András: A királyi udvar élete a Jagelló-korban. In: Kelet és Nyugat között. Történeti tanulmányok Kristó Gyula tiszteletére. (Szerk. Koszta László) Szeged, 1995. 309–355.

Digitális adathordozók esetében:

Engel Pál: Középkori magyar genealógia. CD-ROM. Bp., 2001. Oslí nem.